

ті прогресу, що робить її неспроможною протистояти критицизму К. Поппера, П. Фейєрабенда та І. Лакатоса. Ця ідея поки що знаходить підтвердження на практиці, однак вона спирається виключно на віру в те, що фундаментальних проривів таки не буде, чого, звісно жодним чином неможливо гарантувати чи передбачити.

Література:

1. Хорган, Дж. Кінець науки : Вгляд на ограниченість знання на закаті Века Науки / Пер. с англ. М. Жуковой. – СПб. : Амфора, 2001. – 479 с.

2. Kuhn, T. The structure of scientific revolutions [2nd ed.] / Thomas S. Kuhn. – Chicago : University of Chicago Press, 1970. – xii + 210 p.

3. Lakatos, I. Philosophical Papers / Imre Lakatos. – Cambridge : Cambridge University Press, 1997. – Vol. 1 : The Methodology of Scientific Research Programmes. – vi + 260 p.

4. Popper, K. The Logic of Scientific Discovery / Karl Popper. – London : Routledge, 2002. – 544 p.

5. Feyerabend P. Against Method. Outline of an Anarchistic Theory of Knowledge / Paul K. Feyerabend. – London : New Left Books, 1975. – 221 p.

Тлумачення досвіду в сучасній постантропології

Дмитро Михайлов

Національний університет

«Києво-Могилянська академія» (Київ, Україна)

Проблема досвіду – одна з засадничих філософських проблем, що тісно пов'язана з джерелами філософування. Певною мірою досвід провокує людину до філософування. Звернення до історії філософії засвідчує, що поняття досвіду у різні часи та епохи, зазнавало значних змін та трансформацій.

Одним з яскравих сучасних прикладів такого філософського переосмислення концепту досвіду є сучасна постантропологія, де принципово по новому відбувається концептуалізація досвіду. Постантропологія – це відносно молода філософська дисципліна, яка

намагається переосмислити традиційні антропологічні конотації людини, її природи, усвідомити яким чином відбувається трансформація людини під впливом радикальних технологічних інновацій. Тобто, усвідомити як технологія змінює людину і чи можуть такі зміни вважатись радикальними. Окресливши головний нерв постантропологічного дослідження ми можемо більш детально придивитися до того, яким чином досвід також підпадає під дію цих технологічних трансформацій.

Беззаперечним залишається той факт, що тлумачення досвіду та його інтерпретація є результатом багатьох складових. Філософи, інтелектуали та науковці останніх десятиліть все більше схиляються до того, що за останні 40-50 років відбулись радикальні зміни, які стали причиною трансформації суб'єктивного досвіду. Постантропологія вбачає корінь таких змін у радикальному зануренні людини у світ техніки, а також впливу техніки на світ людини. У наслідок такого симбіозу виникає нове поле для формування досвіду, створюються нові критерії його тлумачення та інтерпретації. Зрештою, радикально змінюється як саме поняття досвіду, так і його концептуалізація, осмислення.

У сучасних постантропологічних студіях трансформація досвіду розглядається крізь призму кількох філософських топосів, які не лише формують наш досвід як цілісну структуру, а й створюють відповідні умови для того, щоб досвід міг бути отриманий, сформований тощо. Серед таких топосів, перш за все, привертає увагу людська тілесність, яка є одним з базових чинників формування індивідуального досвіду. По-друге, це інформація, яка все більше і більше структурує людське розуміння світу, і стає невід'ємною складовою як формування досвіду, так і його інтерпретації. Третьою складовою, постантропологічної рефлексії є так звана проблема поліонтологічності, або віртуальності, що безпосередньо корелює як з досвідною сферою людини, так і з полем для її тлумачення.

Вищезазначені філософські топоси виступають сегментами, які перебувають на шляху кристалізації досвіду як певного філософського «конструкту». Кожен з них розглядається крізь призму відповідних трансформаційних процесів, що формуються під впливом технологічної інкорпорованості у сфері суб'єкту.

Тіло, як філософський конструкт, завжди пов'язувалось з концепцією досвіду. Саме тіло, тілесність загалом, є першою ланкою досвідного сприйняття об'єктивного світу. Різноманітні постантро-

пологічні дослідження, що присвячені проблемі тілесності, захищають тезу про радикальні трансгресивні процеси, під дію яких підпадає людське тіло. І справді, наше тіло стає, за словами сучасного антрополога П. Гуревича, простором для наукового експерименту. Сучасні пост антропологічні дослідження стоять на заваді будь-яким традиційним твердженням щодо тілесної цілісності людської особистості. Радше тіло починає сприйматись як сконструйований механізм, кожну ланку якого можна покращити, замінити, або взагалі прибрати. Відповідно, тіло – це приклад граничного симбіозу людського і технологічного, що певною мірою відповідає передбаченням М. Маклюена. Індивідуум (як щось неподільне, атом) перетворюється на щось «подільне», складене з частин, сконструйоване тощо. Очевидно, що в таких константах концепція досвіду виходить на новий рівень філософського розуміння.

Проблема інформаційного суспільства та віртуальності, виступають також тими факторами, що формують людський досвід. За словами К. Хейлаз, постаюдство відає тотальну перевагу інформаційному патерну перед патерном матеріальним. Отже, і суб'єкт, перетворюється радше на інформаційну структуру, поступово відмежовуючись у полі свого досвіду, від структури матеріальної, тілесної тощо. М. Маклюен стверджує, що життя за доби інформаційності та медійності гранично розширює поле людського досвіду. За допомогою інформаційних технологій особистість розширює межі своєї нервової системи, намагаючись включити у власний досвід весь світ. За таких конотацій ми опиняємось у ситуації граничного відмежування особистості від власного, індивідуального «Я». Людство починає віддавати пріоритет загальному досвіду над індивідуальним, тотальному над персональним.